

VÝZNAMNÁ TRŽNÍ SÍLA V ROCE 2026

Informační list 1/2026

ÚŘAD
PRO OCHRANU
HOSPODÁŘSKÉ
SOUTĚŽE

Obsah

Seznam zkratk	3
Úvodní slovo předsedy	4
Slovo místopředsedy ÚOHS	5
1. Přeshraniční spolupráce při vymáhání nekalých obchodních praktik v zemědělském a potravinovém sektoru	7
2. Věcná působnost zákona o významné tržní síle: zemědělské produkty a potravinářské výrobky	10
3. Delší lhůty splatnosti a sdílení hodnot	16
4. Poznámka k požadavku písemnosti smluv	19
5. Služby související s prodejem zemědělských a potravinářských výrobků	20
6. Letáková akce jako marketingová služba a sleva na zemědělské produkty a potravinářské výrobky do nákupní akce	22
7. Investor a počítání výše ročního obrátu podle zákona o významné tržní síle	24
8. Vynucení již není materiálním znakem nekalé obchodní praktiky – souhlas dodavatele s nekalou obchodní praktikou nevylučuje její protiprávnost	26

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
 tř. Kpt. Jaroše 7, 602 00 Brno
 Redakční rada: Martin Švanda, Filip Vrána
 Texty: Sekce legislativy a veřejné regulace
 Foto: archiv ÚOHS
 Telefon: 542 167 111
 E-mail: posta@uohs.gov.cz
<https://www.uohs.gov.cz>
 Uzávěrka textu: 15. 1. 2026
 Grafická úprava: Metoda, spol. s r. o.

Seznam zkratek

EK	Evropská komise
KN	Kombinovaná celní nomenklatura
návrh/ návrh nařízení o přeshraniční spolupráci	návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o spolupráci mezi donucovacími orgány příslušnými pro vymáhání dodržování směrnice (EU) 2019/633 o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v zemědělském a potravinovém řetězci 2024/0318(COD)
nařízení 1308/2013	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují se nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007
nařízení 1379/2013	nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1379/2013 ze dne 11. prosince 2013 o společné organizaci trhů s produkty rybolovu a akvakultury a o změně nařízení Rady (ES) č. 1184/2006 a (ES) č. 1224/2009 a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 104/2000
nařízení 178/2002	nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin
přestupkový zákon	zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
příloha I SFEU	příloha I Smlouvy o fungování Evropské unie
Společný celní sazebník EU	nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku
ÚOHS/Úřad	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
ÚS	Ústavní soud České republiky
UTP směrnice	směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/633 ze dne 17. dubna 2019 o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v zemědělském a potravinovém řetězci
ZVTS/zákon	zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle a nekalých obchodních praktikách při prodeji zemědělských a potravinářských produktů

Úvodní slovo předsedy

Zákon o významné tržní síle, jehož účelem je kultivace vztahů mezi odběrateli a dodavateli v zemědělsko-potravinářském sektoru, prošel na začátku roku 2023 v důsledku transpozice unijní legislativy rozsáhlou novelizací. Okruh adresátů zákona byl z původních cca 10 obchodních řetězců rozšířen na stovky subjektů z celého sektoru, takřkajíc „od vidlí až po vidličku“. Současně byl upraven seznam zakázaných nekalých praktik.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže jakožto gestor i vymahatel zákona poté věnoval řadu měsíců rozsáhlým školením a osvětě mezi firmami působícími v zemědělsko-potravinářském sektoru. Podniky, na které se zákon začal nově vztahovat, měly celý rok 2023 na to, aby přizpůsobily své smlouvy s dodavateli novým pravidlům. Přesto ani nyní, po dalších dvou letech, nejsou někteří odběratelé na povinnosti stanovené zákonem o významné tržní síle plně adaptováni.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ověřoval úroveň přijetí nových pravidel dvěma desítkami sektorových šetření, v nichž se zaměřoval zejména na kontrolu dodržování 30denní lhůty pro splatnost faktur dodavatelů. V rámci následné rozhodovací činnosti a také při diskuzích se zemědělci, potravináři, obchodníky i právníky zaměřujícími se na problematiku významné tržní síly a nekalých obchodních praktik pak identifikoval řadu dílčích témat a institutů, které si zaslouží detailnější rozbor a vysvětlení, jež přinášíme v tomto informačním listu.

Zákon o významné tržní síle je v České republice účinný již více než 15 let. Za tuto dobu došlo k prokazatelnému odstranění řady nežádoucích jevů z odběratelsko-dodavatelských vztahů, jako například zalistovacích poplatků, regálovného, plateb dodavatelů za nechtěné nebo neurčitě definované služby. S těmito typy porušení zákona se u nás setkáváme v minimální míře, na rozdíl od některých jiných evropských států, které zavedly regulaci nekalých obchodních praktik později. Na druhou stranu nejčastější praktikou, se kterou se Úřad setkává, je nedodržování lhůt splatnosti faktur ve 30 dnech, což je současně nejčastější problém také ve většině evropských zemí.

Přes tato zjevná pozitiva, která zákon zemědělcům a potravinářům přinesl, spatřujeme na jejich straně poměrně pasivní přístup. Většinu správních řízení totiž Úřad zahajuje na základě vlastních šetření. Proto bychom uvítali aktivnější roli dotčených subjektů při podávání podnětů a oznamování podezření na porušení zákona.

doc. JUDr. PhDr. Petr Mlsna, Ph.D.
předseda Úřadu pro ochranu
hospodářské soutěže

Slovo místopředsedy ÚOHS

Evropská komise zahájila 5. prosince 2025 veřejnou konzultaci, v jejímž rámci prozkoumá možnosti změn ve směrnici (EU) 2019/633 o nekalých obchodních praktikách v zemědělském a potravinovém řetězci (dále jen „UTP směrnice“).¹ Směrnice, jejímž účelem je chránit zemědělce a malé dodavatele potravin před nekalými praktikami jednostranně uplatňovanými silnějšími kupujícími, je v Česku transponována v zákoně č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle a nekalých obchodních praktikách při prodeji zemědělských a potravinářských produktů (dále jen „ZVTS“ nebo „zákon“).

Směrnice ve svém článku 12 ukládá Evropské komisi, aby provedla vyhodnocení aplikace této směrnice a předložila zprávu o hlavních zjištěních z tohoto hodnocení Radě Evropské unie a Evropskému parlamentu. Komise uvedené vyhodnocení provedla a pracovníci DG AGRI prezentovali jeho výsledky 19. listopadu 2025 na plenárním jednání evropských úřadů vymáhajících ustanovení směrnice v členských státech. Samotná zpráva EK obsahující vyhodnocení účinnosti směrnice byla uveřejněna 1. prosince 2025² a byla založena na nezávislém průzkumu provedeném externí konzultační firmou, která rozeslala během roku 2025 dotazníky všem úrovním potravinářského řetězce, členským státům a organizacím sdružujícím stakeholdery.

Závěry zprávy konstatují, že směrnice pomohla v posílení odhalování nekalých obchodních praktik a vedla k posílení postavení koncových producentů v potravinářském řetězci. Celkově se počet vyšetřování a donucovacích opatření ze strany vnitrostátních orgánů členských států postupně zvyšoval, přičemž v letech 2021 až 2024 bylo v celé EU zahájeno více než 4 500 vyšetřování a prověřování. Přibližně jedna třetina vyšetřování uzavřených v letech 2021 až 2024 zjistila porušení předpisů, což vedlo k 754 uzavřeným případům porušení práva a pokutám ve výši 41,9 milionu euro v letech 2022 až 2024.

Statistická čísla ukazují na vzestupný trend a rostoucí zapojení do boje proti nekalým obchodním praktikám. Současně údaje z průzkumu naznačují, že zemědělci a dodavatelé hlásí nízký počet nekalých obchodních praktik, zejména z důvodu přetrvávajícího strachu z odvetných opatření. Zpráva také konstatuje, že organizace producentů a jiné organizace dodavatelů by mohly hrát významnější roli při podpoře jednotlivých dodavatelů a podávání stížností jejich jménem. Současně se anonymní tipy ukázaly jako cenný zdroj, který vnitrostátním orgánům pověřeným prosazováním práva pomáhá při vyšetřování. Zpráva poukazuje na oblasti, v nichž je třeba dosáhnout dalšího pokroku, zejména nutnost zlepšit informovanost zemědělců a menších dodavatelů o směrnici a možnostech jejich ochrany. Také navrhuje posílit spolupráci mezi vnitrostátními orgány odpovědnými za prosazování práva v přeshraničních případech.

EK na základě poznatků z výše uvedené zprávy uvádí témata veřejné konzultace k revizi směrnice. Nadále považuje za její hlavní cíl chránit zemědělce a malé dodavatele, kteří se často ocitají v slabší pozici při jednání s většími a silnějšími odběrateli, a to zákazem nekalých obchodních praktik, které se výrazně

JUDr. Petr Solský
místopředseda ÚOHS

1 Odkaz na veřejnou konzultaci zde: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14819-Business-to-business-unfair-trading-practices-in-the-food-supply-chain-revision-of-EU-rules_en

2 https://agriculture.ec.europa.eu/media/news/commission-carried-out-evaluation-directive-unfair-trading-practices-2025-12-01_en

odchylují od zásad řádného obchodního chování, dobré víry a poctivého jednání a které by mohly být jednostranně vnuceny jedním obchodním partnerem druhému.

Hlavní oblastí pro revizi je jednak posílení vymáhání a řešení „faktoru strachu“ dodavatelů a dále řešení nerovnoměrné účinnosti směrnice o nekalých obchodních praktikách s cílem posílit ekonomickou životaschopnost zemědělců a malých dodavatelů. V oblasti posílení vymáhání a řešení „faktoru strachu“ u dodavatelů vidí EK jako možná řešení zjednodušení postupů a pravomocí donucovacích orgánů, zřízení mediačních nebo poradenských služeb, zlepšení prostředků nápravy, zlepšení rámce pro podávání stížností, posílení požadavků na důvěrnost a anonymitu a zavedení mechanismů proti odvetným opatřením.

V oblasti posílení ekonomické pozice slabší strany EK zvažuje možnost takových úprav směrnice, které by zajistily spravedlivé a dostatečné příjmy zemědělců. Zejména se chce soustředit na přezkum rozsahu ochrany, přezkum míry harmonizace, zlepšení monitorovacích mechanismů a zavedení nových zakázaných nekalých obchodních praktik, mimo jiné s cílem řešit zásadu, že zemědělci by neměli být nuceni systematicky prodávat své produkty pod výrobními náklady. EK také zvažuje zavedení obecné klauzule, která by pokrývala nově vznikající nekalé obchodní praktiky.

Kromě výše uvedených témat bude EK věnovat zvláštní pozornost výběru nástrojů k dosažení těchto cílů, včetně využití měkkých právních nástrojů jako jsou kodexy chování, pokyny, a prozkoumá možnosti zjednodušení a snížení regulatorní zátěže.

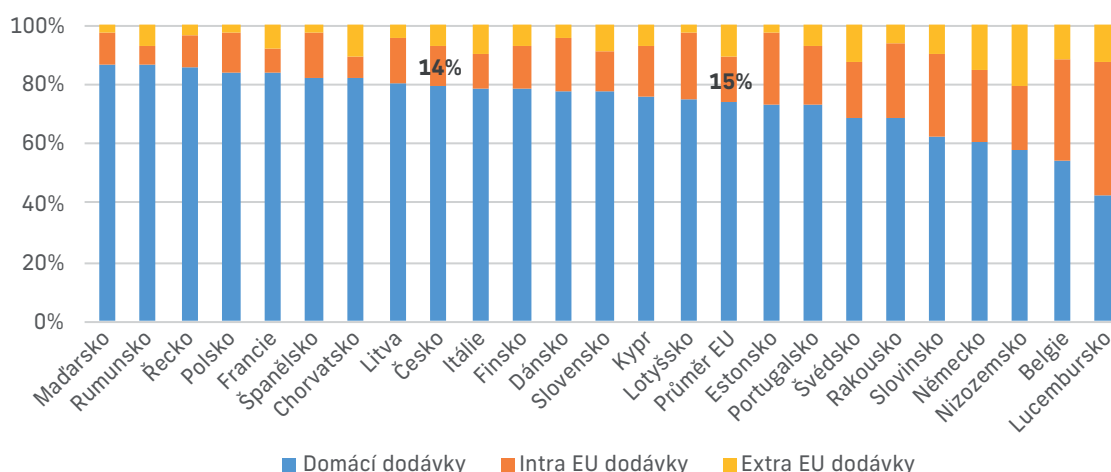
Veřejná konzultace EK bude probíhat až do 27. února 2026, přičemž je určena zejména pro zemědělce, dodavatele a kupující zemědělských a potravinářských výrobků, úřady, sdružení, malé a střední podniky, nevládní organizace, ale svoje názory může zasílat i široká veřejnost. Úřad připravuje ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství pozici za Českou republiku a uvítá v této souvislosti náměty a poznatky od odborné veřejnosti, které lze zaslat na adresu posta@uohs.gov.cz do 6. února 2026. EK předpokládá předložení návrhu novely směrnice ve třetím čtvrtletí roku 2026.

1. Přeshraniční spolupráce při vymáhání nekalých obchodních praktik v zemědělském a potravinovém sektoru

V roce 2019 byla přijata UTP směrnice,³ která zakotvila minimální unijní standard ochrany před nekalými obchodními praktikami v zemědělském a potravinovém řetězci. Tato směrnice vychází ze skutečnosti, že v zemědělském a potravinovém řetězci dochází k výrazné nerovnováze ve vyjednávací síle mezi dodavateli a kupujícími zemědělských produktů a potravinářských výrobků a že tato nerovnováha může vést k nekalým obchodním praktikám. UTP směrnice proto v čl. 3 obsahuje minimální výčet nekalých obchodních praktik s tím, že bylo ponecháno na vůli jednotlivých členských států, jestli ponechají v platnosti nebo přijmou pravidla, která jsou přísnější, tj. že dojde k zákazu i takových jednání, která nejsou obsažena ve směrnici.

Česká republika provedla transpozici směrnice prostřednictvím zákona č. 359/2022 Sb.⁴ Vedle katalogu nekalých obchodních praktik uvedených v UTP směrnici byly ponechány v ZVTS i praktiky, které v něm byly obsaženy před transpoziční novelou.

Z níže uvedených grafů je patrné, že v obchodních vztazích probíhajících v zemědělském a potravinovém sektoru na unijní úrovni je v silné míře zastoupen přeshraniční prvek. Tato skutečnost působí obtíže národním regulátorům při vynuocování vnitrostátních pravidel zakazujících nekalé obchodní praktiky v zemědělském a potravinovém řetězci, které mají přeshraniční charakter (např. odběratel nebo dodavatel má sídlo v jiném členském státě). Proto probíhají na unijní úrovni legislativní práce na nařízení, které by mělo zjištěné nedostatky v oblasti přeshraniční spolupráce při potírání nekalých obchodních praktik v zemědělském a potravinovém sektoru odstranit. V závěru roku 2024 Komise představila **návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o spolupráci mezi donucovacími orgány příslušnými pro vymáhání dodržování směrnice (EU) 2019/633 o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v zemědělském a potravinovém řetězci 2024/0318(COD)** (dále též „návrh“ nebo „návrh nařízení o přeshraniční spolupráci“).⁵

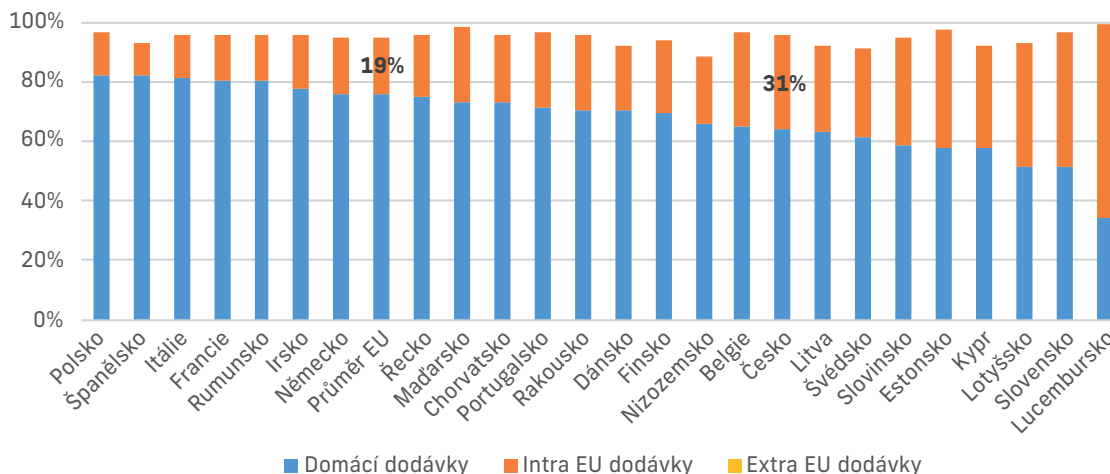

Graf 1: Podíl domácích a dovážených zdrojů v dodávkách zemědělských produktů (2019)

3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/633 ze dne 17. dubna 2019 o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v zemědělském a potravinovém řetězci (UTP směrnice), dostupné na: [Směrnice - 2019/633 - EN - EUR-Lex](#)

4 Zákon č. 359/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití.

5 Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52024PC0576>

Graf 2: Podíl domácích a dovážených zdrojů v dodávkách potravinářských výrobků (2019)

Návrh nařízení o přeshraniční spolupráci reflektuje skutečnost, že obchodní vztahy v zemědělsko-potravinovém řetězci často překračují hranice jednotlivých členských států a že národní regulátoři musí při vymáhání nekalých obchodních praktik čelit praktickým obtížím. Tyto potíže se týkají například aplikace zásady teritoriality, sdílení důvěrných informací, ochrany obchodního tajemství, jazykového režimu spolupráce, získávání důkazních prostředků a jejich použitelnosti v jiném členském státě nebo vymáhání sankcí uložených odběratelům usazeným v jiném členském státě.

Návrh nařízení o přeshraniční spolupráci stanoví a upřesňuje procesní postupy spolupráce příslušných regulátorů členských států a doplňuje UTP směrnici, která je svou povahou předpisem hmotněprávní povahy. Kompromisní text návrhu nařízení byl po interinstitucionálních jednáních za účelem dosažení dohody (třístranná jednání) potvrzen 1. prosince 2025 Výborem pro zemědělství a rozvoj venkova Evropského parlamentu a také Zvláštním zemědělským výborem Rady EU.

Návrh vychází primárně z toho, že spolupráce mezi národními regulátory se bude týkat těch nekalých obchodních praktik, které jsou obsaženy v čl. 3 UTP směrnice a které mají přeshraniční přesah (týkají se alespoň dvou členských států, např. odběratel má sídlo v jiném členském státě než jeho dodavatel).

Pokud jde o vyšetřování nekalé obchodní praktiky obsažené v příslušné národní úpravě, ale nikoli v UTP směrnici, pak je možné, aby regulátor provádějící šetření této praktiky požádal o informace potřebné k jejímu řádnému prošetření na základě ustanovení návrhu o dobrovolné spolupráci (kapitola IV odkazuje na možnou spolupráci i v rámci vyšetřovacích úkonů dle čl. 8 odst. 1 obsaženého v kap. III. návrhu nařízení o přeshraniční spolupráci). Předpokladem ale je, že příslušný (dožádaný) členský stát přistoupí k této možnosti spolupráce, a i v takovém případě může dojít k odmítnutí dodání vyžádaných informací a podkladů.

Návrh pamatuje rovněž na případy, kdy dodavatel a/nebo odběratel zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků je usazen mimo EU – v takových případech může příslušný členský stát vyšetřující nekalou obchodní praktiku požadovat od jiného členského státu EU informace potřebné pro prokázání šetřené nekalé obchodní praktiky (kapitola VI návrhu).

Návrh předpokládá spolupráci regulátorů členských států v těchto oblastech:

- 1. Výměna informací** (čl. 7 návrhu), která umožňuje vyžadování, shromažďování a předávání informací (včetně důvěrných informací a obchodního tajemství) potřebných pro vyšetření nekalé obchodní praktiky regulátorem jiného členského státu.

2. **Provádění vyšetřovacích úkonů** (čl. 8 návrhu), které jsou obsaženy v čl. 6 odst. 1 písm. a), b), a c), UTP Směrnice, tzn. zahájení a provádění šetření z vlastního podnětu nebo na základě stížnosti, pravomoc požadovat od kupujících a dodavatelů, aby poskytli všechny informace nezbytné pro provedení šetření zakázaných obchodních praktik a pravomoc provádět v rámci svého šetření neohlášené inspekce na místě v souladu s vnitrostátními pravidly a postupy.
3. **Výkon konečných sankčních rozhodnutí** a předběžných opatření (čl. 9 návrhu) dle čl. 6 odst. 1 písm. e) UTP směrnice uložených regulátorem jiného členského státu.

Návrh nařízení upravuje rovněž postup pro odmítnutí žádosti o vzájemnou pomoc dožádaným regulátorem a zavádí jednotný jazykový režim, jehož cílem je usnadnit praktickou realizaci spolupráce. V případech, kdy jsou nekalé obchodní praktiky identifikovány ve třech nebo více členských státech, měly by dotčené orgány mít možnost vydat varování a zapojit se do koordinovaného postupu. Součástí navrhovaného mechanismu koordinované spolupráce je rovněž stanovení taxativně vymezených podmínek pro odmítnutí účasti na koordinovaném postupu.

Lze shrnout, že stávající znění návrhu nařízení o přeshraniční spolupráci představuje cílenou reakci na praktické nedostatky při přeshraničním vymáhání hmotněprávního „minima“ nekalých obchodních praktik zakotvených v UTP směrnici. Zavádí strukturovaný procesní rámec zahrnující výměnu informací, vyšetřovací úkony, výkon rozhodnutí, jakož i koordinované postupy v případech rozsáhlých obchodních praktik. Tímto způsobem posiluje vymahatelnost unifikovaných pravidel a zároveň adresuje a řeší operativní překážky, jako jsou otázky důvěrnosti, jazykového režimu či nákladového zatížení. Pro členské státy a jejich příslušné donucovací orgány přináší vyšší míru právní jistoty a předvídatelnosti; pro dodavatele pak rozšiřuje ochranu i v přeshraničních obchodních vztazích. Z hlediska zajištění jednotné aplikace v členských státech lze uvítat, že návrh je přijat ve formě nařízení.

2. Věcná působnost zákona o významné tržní síle: zemědělské produkty a potravinářské výrobky

Otázku věcného rozsahu zákona o významné tržní síle lze považovat za klíčovou, protože jejím prostřednictvím je vymezen okruh společenských vztahů (ekonomický sektor a v něm působící subjekty), ve kterých se tato regulace uplatní. Výklad pojmů **zemědělský produkt a potravinářský výrobek** (dále též jen „**produkt**“ nebo „**výrobek**“) tedy zcela zásadním způsobem determinuje skupinu adresátů, kteří mohou nabýt zvláštní odpovědnosti ze zákona o významné tržní síle.

Při vymezení pojmů zemědělský produkt a potravinářský výrobek vychází ZVTS z UTP směrnice, která směřuje k regulaci vztahů probíhajících v zemědělském a potravinovém řetězci, tedy při výrobě, zpracování a obchodu *zemědělských produktů a potravinářských výrobků*. Zemědělské produkty a potravinářské výrobky jsou v čl. 2 odst. 1 UTP směrnice definovány jako *produkty uvedené na seznamu v příloze I Smlouvy o fungování Evropské unie (dále též „příloha I SFEU“), jakož i produkty neuvedené na seznamu v dotyčné příloze, ale zpracované pro použití jako potraviny za užití produktů uvedených ve zmíněné příloze*. Zákon o významné tržní síle v § 2 písm. e) tuto definici plně převzal.⁶

Na základě uvedené definice tak lze rozlišovat dvě hlavní kategorie produktů, a to:

- a) Produkty uvedené na seznamu v příloze I SFEU;
- b) Produkty neuvedené v příloze I SFEU, ale zpracováváné pro použití jako potraviny s využitím látek, výrobků nebo zboží, které jsou vyjmenovány v příloze I SFEU.

a) Produkty uvedené na seznamu v příloze I SFEU (tzv. surovinový či látkový pilíř)

Mezi produkty přímo vyjmenované na daném seznamu patří jednak ty, které je běžný člověk schopen přímo konzumovat (například ovoce, zelenina, přírodní med apod.), ale také určité surové produkty vyžadující další úpravu pro jejich následnou konzumaci (například živá zvířata, maso, ryby, obiloviny, slad, škroby, olejnatá semena, tuky a oleje apod.). Vedle surových produktů, které lze přímo nebo po úpravě konzumovat, se v některých případech v příloze I SFEU vyskytují i produkty již zpracované do finální podoby či produkty na určitém stupni zpracování (například mléčné výrobky, mlýnské výrobky, stolní ocet, přípravky z ovoce – džemy, marmelády apod.).

Mezi zemědělské produkty podle přílohy I SFEU patří rovněž suroviny, které nejsou vůbec určeny k lidské konzumaci. Jedná se například o živé rostliny a květinářské produkty, mrtvá zvířata nevhodná k lidské spotřebě, kakaové odpady, zbytky a odpady v potravinářském průmyslu, přípravky využívané k výživě zvířat, surový přírodní korek a jeho odpad, len, konopí, slupky citrusových plodů či melounů apod. U všech těchto materiálů (surovin, látek a někdy i výrobků) platí, že obchod s nimi ve stavu, kdy je lze podřadit pod některou z kapitol přílohy I SFEU,⁷ podléhá regulaci zákona o významné tržní síle.

Příloha I SFEU je tedy základním dokumentem, podle kterého je třeba zemědělské a potravinářské produkty posuzovat. Tato příloha nicméně odkazuje na unijní celní nomenklaturu. A zatímco příloha I SFEU nedoznala od roku 1959 žádných změn, celní nomenklatura se stále vyvíjí. Čísla celního sazebníku uvedená

⁶ Podle § 2 písm. e) zákona o významné tržní síle se zemědělskými produkty a potravinářskými výrobky rozumí produkty uvedené na seznamu v příloze I Smlouvy o fungování Evropské unie, jakož i produkty v této příloze neuvedené, avšak zpracované pro použití jako potraviny s využitím látek, výrobků nebo zboží uvedených v této příloze.

⁷ Na seznamu přílohy I SFEU jsou některé kapitoly uvedeny jako celek. V některých případech odkazuje příloha I SFEU pouze na vybraná čísla jednotlivých kapitol (jednotlivé kapitoly jsou v rámci kombinované celní nomenklatury dále diferencovány na čísla, položky a podpoložky).

v příloze I SFEU proto někdy neodpovídají současným číslům kombinované celní nomenklatury (dále též „**KN**“). Úřad proto přihlíží rovněž k zařazení konkrétního posuzovaného produktu podle aktuální KN, kdy klade důraz na popis výrobků. Nadto příloha I SFEU mnohdy odkazuje na celé kapitoly KN (v některých případech odkazuje na čísla KN), přičemž v mezidobí byly uvedené kapitoly KN (popř. čísla KN) dále diferencovány. Jednotlivé typově příbuzné produkty byly rozpracovány do detailnějších kategorií (kapitola/ číslo/položka/podpoložka).

Stěžejní právní rámec představuje nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 ze dne 23. července 1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku (dále též „**Společný celní sazebník EU**“). Kombinovaná celní nomenklatura je každoročně aktualizována prostřednictvím příloh ke Společnému celnímu sazebníku EU. KN platnou pro rok 2023 stanovilo prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1998 ze dne 20. září 2022, kterým se mění příloha I Společného celního sazebníku EU, KN platnou pro rok 2024 stanovilo prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/2364 ze dne 26. září 2023, kterým se mění příloha I Společného celního sazebníku EU. Pro rok 2025 byla KN stanovena prováděcím nařízením Komise (EU) 2024/2522 ze dne 23. září 2024, kterým se mění příloha I Společného celního sazebníku EU. KN platná pro rok 2026 je pak stanovena prováděcím nařízením Komise (EU) 2025/1926 ze dne 22. září 2025, kterým se mění příloha I Společného celního sazebníku EU.⁸ Uvedená nařízení obsahují kategorizaci příbuzných produktů v rámci jednotlivých kapitol KN, s rozpadem na čísla, položky a podpoložky KN.

Kromě celní nomenklatury lze pro snazší zařazení některých komodit podpůrně využít přílohu I nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují se nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 (dále jen „**nařízení 1308/2013**“), které lze využít zejména v části XXIV přílohy I nazvané „Ostatní produkty“. Toto ustanovení totiž slouží jako souhrnné ustanovení (*omnibus clause*) pro všechny zemědělské produkty (s výjimkou produktů rybolovu a akvakultury)⁹ neuvedené v částech I až XXIII a obsahuje všechny dodatky ke kódům KN v rámci kapitol, na které se vztahuje příloha I SFEU.¹⁰ Pro produkty spojené s rybolovem a akvakulturou lze pak v rámci snazší kategorizace podpůrně využít nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1379/2013 ze dne 11. prosince 2013 o společné organizaci trhů s produkty rybolovu a akvakultury a o změně nařízení Rady (ES) č. 1184/2006 a (ES) č. 1224/2009 a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 104/2000 (dále jen „**nařízení 1379/2013**“).

b) Produkty neuvedené v příloze I SFEU, ale zpracováváné pro použití jako potraviny s využitím látek, výrobků nebo zboží, které jsou uvedeny v příloze I SFEU (zpracovatelský pilíř)

Pro druhou skupinu výrobků (podléhajících regulaci ZVTS), které jsou považovány za potraviny, je rozhodné jejich složení. Existují tak dvě základní podmínky, které musí být kumulativně splněny, aby obchod s nimi spadl pod věcný rozsah zákona o významné tržní síle:

- I. výrobek obsahuje alespoň jednu složku, která je uvedena v příloze I SFEU, a to v jakémkoliv množství či podílu; a
- II. výrobek je určen k použití jako potravina, tj. ke konzumaci člověkem.

První podmínka se dotýká skutečnosti, že seznam produktů (surovin, látek, výrobků) zařazených do seznamu v příloze I SFEU z hlediska možných typů potravin není zdaleka vyčerpávající, obsahuje pouze některé základní typové zdroje pro lidskou výživu (maso, mléko, ovoce, zelenina apod.). Řada konkrétních, běžně konzumovaných výrobků s pestrým složením zde není uvedena, ačkoliv obchodování s nimi probíhá podle stejných principů jako obchod s vyjmenovanými surovinami. Pro zařazení konkrétního výrobku pod pojem

8 Stávající definice zemědělských produktů a potravinářských výrobků je poplatná zákonu o významné tržní síle ve znění účinném od 1. 1. 2023. Úřad tedy uvádí výčet příslušných prováděcích nařízeních od roku 2023 do uzávěrky tohoto informačního listu.

9 V čl. 1 odst. 1 nařízení 1308/2013 jsou zemědělské produkty definovány jako všechny produkty uvedené v příloze I Smluv, s výjimkou produktů rybolovu a akvakultury.

10 Ostatní produkty - „Ostatními produkty“ se rozumí všechny zemědělské produkty, které nejsou uvedeny v části I až XXIII, včetně produktů uvedených níže v oddílu 1 a 2 této části.

zemědělské produkty a potravinářské výrobky proto postačí, pokud výrobek obsahuje alespoň některou ze základního výčtu látek dle přílohy I SFEU. Jak již bylo výše uvedeno [viz výše bod a)], je při posuzování, zda lze konkrétní dílčí složku přítomnou ve složení daného produktu podřadit pod látku (surovinu, materiál, výrobek) uvedenou na seznamu v příloze I SFEU, nutné přihlížet nikoliv pouze izolovaně k příloze samotné, ale ve spojení s kombinovanou celní nomenklaturou jako nezbytnou výkladovou pomůckou (popř. podpůrně k nařízení 1308/2013, respektive nařízení 1379/2013).

Současně však musí být splněna také druhá podmínka reflektující finální účel výrobku, kterým je konzumace člověkem. Tato podmínka se v tomto směru opírá o nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin (dále též „nařízení 178/2002“), jež na evropské úrovni určuje, co potravina je a co naopak není. Čl. 2 tohoto nařízení definuje pojem potravina,¹¹ přičemž současně obsahuje negativní výčet kategorií produktů, které za potraviny považovány nejsou.

Z toho důvodu nebudou pod rozsah zákona o významné tržní síle spadat produkty, které sice z hlediska složení některou z látek uvedených v příloze I SFEU obsahují, avšak nejsou určeny ke konzumaci člověkem, respektive nespĺňují definici potraviny ve smyslu nařízení 178/2002. Jejich konečné využití bude zejména v průmyslu, zemědělství nebo ve službách. Typickým příkladem může být výroba hnojiva pro zúrodnění půdy, které se vyrábí ze zbytků produkce potravinářského průmyslu (přímou vyjmenovaná látka). Obchod s takovým hnojivem již nebude zákonem o významné tržní síle regulován – avšak obchod se samotnou látkou, kterou hnojivo obsahuje a která je přímo uvedena v příloze I SFEU, ano.

Příklady určení, zda se jedná o zemědělské produkty nebo potravinářské výrobky ve smyslu UTP směrnice, potažmo ZVTS:

Jablko – jedná se typově o jedlé ovoce spadající pod kapitolu 8 KN uvedenou v seznamu přílohy I SFEU, tj. obchod s ním patří pod rozsah zákona o významné tržní síle.

Vaječné těstoviny – jsou určeny ke konzumaci člověkem. V jejich složení je přítomen minimálně jeden produkt přímo uvedený v příloze I SFEU (například mouka, vejce). Jedná se tedy o produkt splňující definici potravinářského výrobku ve smyslu zákona o významné tržní síle.

Řezané květiny, květiny jiné, sadba, sazenice, květinářské produkty – jedná se o produkty zařazené do kapitoly 6 KN obsažené v příloze I SFEU, tj. obchod s nimi spadá pod rozsah zákona o významné tržní síle. Ačkoliv se nejedná o potravinářské výrobky, jde o produkty zemědělské prvovýroby hodné ochrany podle zákona o významné tržní síle. (Vzhledem k tomu, že se jedná o produkty přímo uvedené v příloze I SFEU, neuplatní se podmínka užití produktu jako potraviny.)

Slazená minerální voda – je určena k lidské konzumaci. Její složení obsahuje látku, která je uvedena v příloze I SFEU (například cukr), proto spadá pod rozsah zákona o významné tržní síle.

Sportovní nápoje – jedná se o výrobky v příloze I SFEU neuvedené. Nicméně ve složení těchto výrobků jsou obvykle přítomny látky (minimálně jedna) v příloze I SFEU uvedené (například cukr). Zároveň se jedná o nápoje zpracované pro použití jako potraviny. Jedná se tedy o potravinářské výrobky spadající do působnosti zákona o významné tržní síle.

11 Srov. čl. 2 nařízení 178/2002: „Pro účely tohoto nařízení se „potravinou“ rozumí jakákoli látka nebo výrobek, zpracované, částečně zpracované nebo nezpracované, které jsou určeny ke konzumaci člověkem nebo u nichž lze důvodně předpokládat, že je člověk bude konzumovat. Mezi „potraviny“ patří nápoje, žvýkačky a jakékoli látky včetně vody, které jsou úmyslně přidávány do potraviny během její výroby, přípravy nebo zpracování. Mezi potraviny patří voda za místem dodržování hodnot podle definice v článku 6 směrnice 98/83/ES, aniž jsou dotčeny požadavky směrnic 88/778/EHS a 98/83/ES. „Potraviny“ nezahrnují a) krmiva; b) živá zvířata, pokud nejsou připravena pro uvedení na trh k lidské spotřebě; c) rostliny před sklizní; d) léčivé přípravky ve smyslu směrnice Rady 65/65/EHS a 92/73/EHS; e) kosmetické prostředky ve smyslu směrnice Rady 76/768/EHS; f) tabák a tabákové výrobky ve smyslu směrnice Rady 89/622/EHS; g) omamné a psychotropní látky ve smyslu Jednotné úmluvy Organizace spojených národů o omamných látkách z roku 1961 a Úmluvy Organizace spojených národů o psychotropních látkách z roku 1971; h) rezidua a kontaminující látky.“

Přípravky používané k výživě zvířat – jedná se o výrobky podřazené pod kapitolu 23 KN obsaženou v příloze I SFEU, tj. obchod s nimi patří pod rozsah zákona o významné tržní síle.

Vitamíny a doplňky stravy – jedná se o produkty, které obsahují vitamíny a minerální soli a mají přispívat k udržení zdraví a tělesné pohody. Tyto produkty jsou z pohledu KN zařaditelné do kapitoly 21 a 29 KN. I když tyto kapitoly KN nejsou výslovně v příloze I SFEU uvedeny, s ohledem na výrobní proces a zejména na nařízení 178/2002, lze tyto produkty podřadit pod rozsah zákona o významné tržní síle. Úřad zde zohlednil směrnici Evropského parlamentu a rady 2002/46/ES ze dne 10. června 2002 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se doplňků stravy, která se vztahuje na doplňky stravy uváděné na trh a nabízené jako potraviny. Doplňky stravy se dodávají konečnému spotřebiteli pouze balené. Pro účely této směrnice se rozumí: a) „doplňky stravy“ potraviny, jejichž účelem je doplňovat běžnou stravu a které jsou koncentrovanými zdroji živin nebo jiných látek s výživovým nebo fyziologickým účinkem, samostatně nebo v kombinaci, jsou uváděny na trh ve formě dávek, a to ve formě tobolek, pastilek, tablet, pilulek a v jiných podobných formách, dále ve formě sypké, jako kapalina v ampulích, v lahvičkách s kapátkem a v jiných podobných formách kapalných nebo sypkých výrobků určených k příjmu v malých odměřených množstvích; b) „živinami“ tyto látky: i) vitamíny, ii) minerální látky.

Konečně je nutné zabývat se rozdílem mezi léčivým přípravkem a doplňkem stravy. Rozdíly jsou názorně objasněny například na webu Státního ústavu pro kontrolu léčiv.¹² Doplňky stravy jsou zdraví prospěšnými potravinami, zatímco léčivé přípravky podléhají posuzování a schvalování ze strany SÚKL (k prokázání účinnosti léčiva se v řízení předkládají například klinické studie apod.).

Párky s obsahem 75 % masa a 25 % dalších látek (například koření, sůl, cukr, barvivo, sádlo, škrob, stabilizátory) – v rámci složení obsahují maso zahrnuté pod kapitolu 2 KN uvedenou na seznamu v příloze I SFEU, a jsou určeny k použití jako potravina. Byly tedy kumulativně splněny obě podmínky zpracovatelského pilíře, tj. obchod s párkami spadá pod rozsah zákona o významné tržní síle. (Rovněž některé další látky použité při výrobě párek představují produkty přímo obsažené v příloze I SFEU.)

100% Iněné prostěradlo – len je sice v seznamu dle přílohy I SFEU obsažen, ale zde je již zpracováván do výrobku, který je určen pro nepotravinové využití. Není tedy splněna jedna ze dvou podmínek zpracovatelského pilíře, výrobek proto nespadá pod rozsah zákona o významné tržní síle.

Cigarety – jsou sice vyrobeny z nezpracovaného (surového) tabáku, který je uveden v čísle 2401 KN obsaženém v příloze I SFEU, a dokonce jsou i spotřebovávány člověkem, ale nařízení 178/2002 v negativním výčtu vylučuje, že by mohly být potravinou.¹³ Není tedy splněna jedna ze dvou podmínek zpracovatelského pilíře, tj. cigarety nesplňují definici potravinářského výrobku. Nicméně samotný surový tabák je možné klasifikovat jako produkt zemědělské prvovýroby (obsažený v příloze I SFEU), tj. obchod s ním podléhá režimu zákona o významné tržní síle.

Volně prodejné léky – jedná se o produkty neuvedené v příloze I SFEU. Ačkoliv by mohly být zpracované z některé složky uvedené v příloze I SFEU, nařízení 178/2002 tyto produkty vylučuje z pojmu potravina.¹⁴

Prachové peří – jedná se o produkt podřazený pod položku 050510 KN „Peří používané k vycpávání; prachové peří“, číslo 0505 KN „Kůže a jiné části ptáků s peřím nebo prachovým peřím, peří a části per (též s přistřiženými okraji) a prachové peří, neopracované nebo pouze čištěné, dezinfikované nebo preparované z důvodu konzervace; prášek a odpad z ptáčích per nebo jejich částí“, přičemž toto číslo KN není obsaženo v příloze I SFEU. Na seznamu v příloze I SFEU jsou uvedena pouze dvě vybraná čísla kapitoly 5 KN, a to 0504 a 0515 (0515 bylo přečíslováno, aktuálně se jedná o 0511 KN). Třebaže produkt zjevně vykazuje zemědělský původ, nespadá pod režim zákona o významné tržní síle.

¹² <https://sukl.gov.cz/encyklopedie/jaky-je-rozdil-mezi-lekem-a-doplnekem-stravy/>

¹³ Z definice potraviny podle čl. 2 nařízení 178/2002 je vyloučen tabák a tabákové výrobky.

¹⁴ Z definice potraviny podle čl. 2 nařízení 178/2002 jsou vyloučeny léčivé přípravky.

Destiláty – nedenaturovaný ethylalkohol o jakémkoli obsahu, který je získáván ze zemědělských produktů dle přílohy I SFEU, obecně spadá pod věcný rozsah zákona o významné tržní síle. Pro tzv. koncentrované extrakty, tedy lihové přípravky určené pro výrobu alkoholických nápojů, však platí podle dané přílohy výjimka. Jestliže bude tedy docházet k prodeji koncentrovaných extraktů za účelem výroby alkoholu, do působnosti zákona o významné tržní síle takové destiláty spadat nebudou. Pokud však půjde o prodej hotových výrobků určených již pro konzumaci, pod zákon o významné tržní síle bude daný produkt spadat podobně jako například víno, zkvašený mošt či ostatní kvašené nápoje.

Shrnutí:

Postup zkoumání, zda se jedná o zemědělský produkt či potravinářský výrobek ve smyslu § 2 písm. e) ZVTS, bude mít zpravidla následující kroky:

1. Zhodnotit produkt (látku, surovinu, materiál, výrobek) jako celek a zjistit, zda je tento produkt (látko, surovina, materiál, výrobek) sám o sobě obsažen v příloze I SFEU, a to s využitím výkladových pomůcek, typicky kombinované celní nomenklatury. Pokud lze daný produkt (surovinu, látku, materiál, výrobek) podřadit pod některou z vyjmenovaných kategorií, bude spadat pod věcný rozsah zákona o významné tržní síle.
2. Není-li možné produkt (surovinu, látku, materiál, výrobek) přímo podřadit pod některou z kapitol KN obsaženou v seznamu dle přílohy I SFEU (respektive pod některé z čísel KN uvedených v seznamu dle přílohy I SFEU), je nutné zkoumat složení daného produktu a účel jeho využití:
 - a. Jestliže je ve složení daného produktu obsažena složka, která spadá pod některou z kategorií dle přílohy I SFEU, a **současně**
 - b. jde o produkt, u něhož se předpokládá možnost konzumace průměrným (běžným) člověkem, přičemž nejde o kategorii vyloučenou z definice pojmu potraviny, pak takový produkt taktéž spadá pod věcný rozsah zákona o významné tržní síle.

Porovnání věcné působnosti ZVTS v aktuálně účinném znění s působností ve znění účinném do 31. 12. 2022 (potravina v. zemědělské produkty a potravinářské výrobky)

Působnost ZVTS ve znění účinném do 31. 12. 2022 byla omezena výlučně na oblast **potravin**, přičemž pojem potravina byl definován jako „látko nebo výrobek definovaný jako potravina přímo použitelným předpisem Evropské unie“, konkrétně nařízením 178/2002. Jak vyplývá z výše uvedeného, věcná působnost zákona o významné tržní síle byla od 1. 1. 2023 zásadním způsobem rozšířena, a to především použitím a legální definicí pojmu **zemědělské produkty a potravinářské výrobky**.

Zemědělské produkty a potravinářské výrobky podléhající rychlé zkáze

Vedle zemědělských produktů a potravinářských výrobků UTP směrnice i ZVTS obsahují ještě definici **zemědělských produktů a potravinářských výrobků podléhajících rychlé zkáze [čl. 2 odst. 5 UTP směrnice, § 2 písm. f) ZVTS]**. Jedná se o zemědělské produkty a potravinářské výrobky, které by se ze své podstaty či ve své fázi zpracování mohly stát nevhodnými k prodeji v průběhu 30 dní od sklizně, výroby či zpracování (někdy označovány i jako tzv. čerstvé zboží). U těchto výrobků byl nastaven o něco přísnější režim, neboť náhlé zrušení objednávky tohoto typu produktů značně zvyšuje riziko, že je dodavatel nebude schopen prodat prostřednictvím jiného distribučního kanálu a dojde k jejich znehodnocení.

Nicméně rovněž u produktů podléhajících rychlé zkáze bude primárně určující, zda se jedná o produkty splňující definici zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků uvedenou v § 2 písm. e) zákona o významné tržní síle. Teprve v případě kladné odpovědi na otázku, zda lze uvedený produkt podřadit pod tuto definici, je namíste přistoupit k detailnější kategorizaci posuzovaného produktu z hlediska rychlosti jeho zkázy. Vyjma typických příkladů, jako je například pultový prodej lahůdkového zboží, by se při dnešních pokročilých technologiích mohlo zdát, že tato kategorie bude prakticky vyprázdněná, neboť moderní způsoby úpravy a skladování potravin (zejména pak chlazení, mrazení a konzervace) umožňují, aby prakticky

každý výrobek zůstal vhodný k prodeji i po 30 dnech od sklizně. Definice však s podobným způsobem úpravy či skladování nepočítá, a tudíž je třeba kazivost výrobků posuzovat podle toho, jak by se vlastnosti výrobku chovaly bez použití těchto pokročilých technologií, tj. uskladněné v surovém stavu a bez použití zařízení uměle prodlužujícího životní cyklus příslušného výrobku.

Jako příklad lze uvést opět jablko, které je vždy produktem podléhajícím rychlé zkáze, i když je po sklizni zpočátku skladováno v chladárně se sníženým obsahem kyslíku a/nebo skladovacího plynu a může být prodáno i po několika měsících. Při klasifikaci čerstvých produktů v původním stavu jako produktů podléhajících rychlé zkáze je rovněž irelevantní, k jakému účelu je kupující použije. Jablko jako produkt podléhající rychlé zkáze je tímto produktem bez ohledu na to, zda ho chce kupující dále prodat jako čerstvé jablko nebo ho zpracovat na jablečné pyré.

Kategorie produktů podléhajících rychlé zkáze se proto týká produktů, které je potřeba bezodkladně po sklizení, výrobě nebo zpracování prodat a následně spotřebovat (například většina druhů ovoce, syrové maso, některé mléčné výrobky apod.). Směrnice zde cílí i na minimalizaci rizika znehodnocení potravin a omezení odpadu při produkci. Způsob nakládání s výrobkem po sklizni se tedy nebere v úvahu při hodnocení, zda jde o rychle se kazící produkt.

3. Delší lhůty splatnosti a sdílení hodnot

Obecná 30denní lhůta splatnosti¹⁵ za prodej zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků může být ve výjimečných případech prodloužena. Jedním z těchto případů je, když se odběratel s významnou tržní silou a jeho dodavatel zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků dohodnou na ustanovení o sdílení hodnoty ve smyslu čl. 172a nařízení (EU) č. 1308/2013.¹⁶ Aby ustanovení o sdílení hodnoty dohodnuté mezi odběratelem s významnou tržní silou a jeho dodavatelem mělo účinky předpokládané ZVTS, musí být splněny níže uvedené podmínky.

Dodavatel zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků musí být zemědělec

Čl. 172a nařízení (EU) č. 1308/2013 stanoví:

„Sdílení hodnot

Aniž jsou dotčena případná zvláštní ustanovení o sdílení hodnot v odvětví cukru, mohou se **zemědělci**, včetně sdružení zemědělců dohodnout s hospodářskými subjekty v navazujících odvětvích na ustanoveních o sdílení hodnot, včetně tržních bonusů a ztrát, jež stanoví, jak má být mezi ně rozdělen případný vývoj příslušných tržních cen dotčených produktů nebo trhů s jinými komoditami.“

Podle citovaného ustanovení je předpokladem uzavření dohody o sdílení hodnot, že taková dohoda je uzavřena mezi **dodavatelem-zemědělcem** (sdružením zemědělců) a subjektem v navazujícím odvětví. Skutečnost, že dodavatel zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků je **zemědělcem** dle cit. čl. 172a, je tak primárním předpokladem, aby dohoda o sdílení hodnot uzavřená mezi dodavatelem-zemědělcem a jeho odběratelem zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků mohla mít účinky předpokládané ustanovení § 3b odst. 3 písm. a) ZVTS.

Protože se jedná o unijní nařízení, které má přednost před vnitrostátními právními předpisy,¹⁷ je nutno pojem **zemědělec** vykládat eurokonformně. Tento pojem je obsažen a interpretován v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115, jehož čl. 3 odst. 1 stanoví:

„**Zemědělcem**, je fyzická nebo právnická osoba či skupina fyzických nebo právnických osob, bez ohledu na právní postavení takové skupiny a jejích členů podle vnitrostátních právních předpisů, jejíž zemědělský podnik se nachází na území spadajícím do územní působnosti Smluv podle článku 52 Smlouvy o Evropské unii ve spojení s články 349 a 355 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“) a která vykonává **zemědělskou činnost**, jak ji vymezí členské státy v souladu s čl. 4 odst. 2 tohoto nařízení;“

Čl. 4 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115 stanoví, že:

„**Zemědělská činnost** se podle čl. 4 odst. 2 cit. nařízení vymezí tak, aby umožňovala přispívat k poskytování soukromých a veřejných statků prostřednictvím jedné nebo obou těchto činností:

a) produkcí zemědělských produktů, která zahrnuje činnosti jako je chov zvířat nebo pěstování plodin, a to i prostřednictvím paludikultury, přičemž zemědělskými produkty se rozumějí produkty uvedené v příloze I Smlouvy o fungování EU s výjimkou produktů rybolovu, jakož i bavlna a rychle rostoucí dřeviny pěstované ve výmladkových plantážích;

b) udržováním zemědělských ploch ve stavu vhodném pro pastvu nebo pěstování plodin bez zvláštní přípravy, která jde nad rámec používání běžných způsobů zemědělské produkce a strojů“.

¹⁵ § 3b odst. 1 písm. a) ZVTS.

¹⁶ § 3b odst. 3 písm. a) ZVTS. Toto ustanovení ZVTS vychází z čl. 172a směrnice EU č. 2021/2117 která byla transponována do ZVTS prostřednictvím zákona č. 359/2022 Sb.

¹⁷ Srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 15. července 1964, *Flaminio Costa proti E.N.E.L.*

Při posuzování účinků ustanovení o sdílení hodnot předpokládaných ZVTS bude proto rozhodné, zda příslušný dodavatel je nebo není zemědělcem. Pokud dodavatel nesplní výše uvedenou definici zemědělce, a přesto mezi ním a jeho odběratelem dojde k ujednání odpovídajícímu svou formou nebo obsahem dohody o sdílení hodnot, pak se nebude dle Úřadu jednat o dohodu o sdílení hodnot s účinky předpokládanými ustanovení § 3b odst. 3 písm. a) ZVTS.

Produkty (výrobky) dodávané zemědělcem musí pocházet z jeho vlastní zemědělské činnosti

Pokud jde o dodavatele zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků, který splňuje shora citovanou definici zemědělce, je podle Úřadu rovněž rozhodné, zda výrobky nebo produkty dodávané odběrateli s významnou tržní silou pochází z jeho zemědělské činnosti nebo zda se jedná o produkty nebo výrobky, které získává jiným způsobem, například nákupem.

Smyslem ustanovení čl. 172a nařízení (EU) č. 1308/2013 o sdílení hodnot, ve spojení s ustanovením § 3b odst. 3 písm. a) ZVTS obsahujícím možnost dohodnout si delší než 30denní lhůtu splatnosti, je rozdělení příslušných tržních cen dotčených produktů nebo trhů s jinými komoditami mezi dodavatele-zemědělce a jeho odběratele s významnou tržní silou. Zemědělcům umožňuje dohodnuté ustanovení o sdílení hodnoty podílet se na vývoji tržních cen příslušných produktů. Tomuto rozdělení tržních cen by měla odpovídat i dohodnutá delší lhůta splatnosti. Z dohodnutého ustanovení o sdílení hodnot by proto mělo plynout, jakým způsobem (nastavení určitého mechanismu) má být mezi dodavatele-zemědělce a jeho odběratele s významnou tržní silou rozdělena tržní cena za produkty dodané dodavatelem-zemědělcem tomuto odběrateli a jakým způsobem k dosažení tohoto účelu napomáhá dohodnutá delší lhůta splatnosti. Protože obchodovat s produkty, které mají charakter zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků, mohou i subjekty, které nemají charakter zemědělce a dohodu o sdílení hodnot s účinky podle § 3b odst. 3 písm. a) ZVTS mohou uzavřít pouze dodavatelé-zemědělci, je třeba dle Úřadu ustanovení o sdílení hodnoty vykládat ve spojení s § 3b odst. 3 písm. a) ZVTS tak, že se vztahuje pouze na výrobky nebo produkty pocházejících z vlastní zemědělské činnosti příslušného dodavatele-zemědělce, nikoliv na výrobky nebo produkty získané jiným způsobem. Pro zemědělské produkty nebo potravinářské výrobky dodané dodavatelem-zemědělcem svému odběrateli s významnou tržní silou, které nepochází z vlastní zemědělské činnosti příslušného dodavatele-zemědělce, proto bude platit obecná 30denní lhůta splatnosti uvedená v § 3b odst. 1 písm. a) ZVTS.

Pokud bylo dohodnuto ustanovení o sdílení hodnoty, včetně delší lhůty splatnosti, pak jde o povinné náležitosti smlouvy předpokládané § 3b odst. 1, 3 ZVTS – musí být proto dostatečně určité a srozumitelné a musí z nich plynout, jak k dosažení cíle sdílení hodnoty přispívá dohodnutá delší lhůta splatnosti

Ustanovení § 3b odst. 1 ZVTS předpokládá, že smlouva uzavřená mezi dodavatelem zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků a odběratelem s významnou tržní silou bude uzavřena **před zahájením dodávek** nebo zpracováním výrobků a bude mít **písemnou formu**. V tomto ustanovení jsou rovněž uvedeny **povinné obsahové náležitosti takové smlouvy**, mezi které patří rovněž uvedení lhůty splatnosti, která nesmí být delší než 30 dní ode dne doručení faktury odběrateli. Neuzavření smlouvy v písemné formě nebo před zahájením dodávek, resp. nedostatek spočívající v absenci některé z povinných náležitostí, je nekalou obchodní praktikou odběratele s významnou tržní silou.¹⁸ Znaky nekalé obchodní praktiky uvedené v § 4 odst. 2 písm. f) ZVTS je třeba vykládat ve spojení s ustanovením § 3b odst. 1 a odst. 3 ZVTS; z těchto znaků je zřejmé, že rovněž ustanovení o sdílení hodnoty, **pokud bylo dohodnuto** mezi odběratelem s tržní silou a jeho dodavatelem-zemědělcem, a to včetně delší než 30denní lhůty splatnosti, **je povinnou náležitostí písemné smlouvy uzavřené před zahájením dodávek**, kterou předpokládá § 3b odst. 1, ve spojení s odst. 3 ZVTS.

18 Srov. nekalé obchodní praktiky uvedené § 4 odst. 2 písm. b), f) a k) ZVTS.

Smyslem dohody o sdílení hodnot, jak bylo uvedeno shora, je rozdělení vývoje tržní ceny mezi dodavatele-zemědělce a jeho odběratele. Proto, aby mohl být tento cíl naplněn, je třeba, aby ustanovení o sdílení hodnoty nebylo neurčité a aby z něj bylo zřejmé, že může sloužit k naplnění jeho smyslu, včetně dohodnuté delší lhůty splatnosti. Nemělo by se proto jednat o bezobsažnou právní deklaraci o tom, že se smluvní strany dohodly na sdílení hodnot. Při posuzování minimálního standardu, co by takové smluvní ustanovení mělo obsahovat, bude Úřad vycházet z toho, že právní jednání by mělo být dostatečně určité a srozumitelné a nemělo by vzbuzovat pochybnosti o tom, co jednající osoby chtěly projevit,¹⁹ a že smyslem ustanovení o sdílení hodnoty (tedy právní následky, které jsou s ním spojeny²⁰) je rozdělení tržních cen mezi dodavatele-zemědělce a jeho odběratele, k čemuž by v konkrétním případě měla sloužit dohodnutá delší lhůta splatnosti.

Dohodnuté ustanovení o sdílení hodnoty by proto dle Úřadu mělo zakotvovat dostatečně určitým způsobem „mechanismus“, ze kterého bude možné dovodit, jakým způsobem se zemědělec-dodavatel může v konkrétním případě podílet na vývoji tržních cen zemědělských výrobků nebo potravinářských produktů pocházejících z jeho vlastní zemědělské činnosti, které dodává odběrateli s významnou tržní silou a jakým způsobem je k dosažení tohoto cíle potřebné sjednat delší lhůtu splatnosti předpokládanou ustanovením § 3b odst. 3 písm. a) ZVTS.

19 Srov. § 546 a § 553 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

20 Srov. § 545 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

4. Poznámka k požadavku písemnosti smluv

Zákon o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů (dále též „zboží“) nadále **obsahuje požadavek povinné písemnosti smluv** stanovený v § 3b odst. 1. K tématu povinné písemnosti smluv a k dalším aspektům zákona o významné tržní síle se Úřad již opětovně vyjadřoval v rámci publikovaných výkladových stanovisek, a odkazuje zde na své webové stránky²¹ a také na Informační list 1/2023: „Významná tržní síla po transpoziční novele“.²²

Jedním z trendů, který je v retailovém prostředí již ve větší míře rozšířen, je využití digitálních platform (například Adobe Sign, Dropbox Sign nebo Signi) i pro uzavírání samotných smluv o koupi a prodeji zboží, tzv. „zbožových smluv“. Pokračující digitalizace při správě dokumentů tak otevírá i nové dílčí otázky spojené s využitím digitálních platform a požadavkem písemnosti. V této souvislosti se v praxi jedná především o uzavření tzv. „rámcové smlouvy“, ale samozřejmě lze prostřednictvím těchto nástrojů řešit i jednotlivé realizační smlouvy spojené s nákupem, resp. prodejem zemědělských a potravinářských produktů, navazující na uzavřené rámcové smlouvy. V tomto kontextu se jeví jako nutné se ve spojitosti s požadavkem písemnosti zabývat nutností písemnosti pro všechny fáze smluvního jednání.

Proces uzavírání smlouvy o dodávkách zboží lze z pohledu Úřadu rozdělit na iniciační fázi, tedy jednání vedoucí případně ke shodě dodavatele s odběratelem o schválení záměru uzavřít smlouvu o dodávkách zboží prostřednictvím tzv. digitální platformy a samotnou fázi kontraktace přímo související s dodávkami zboží. Kontraktační fáze se týká například rámcových smluv o dodávkách zboží, jednotlivých realizačních smluv, jejich dodatků a podobně, spojených s vlastním procesem nákupu zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků odběratelem - tedy výše uváděných „zbožových smluv“.

K této problematice lze uvést, že podchycení zmiňované iniciační fáze, tedy procesu uzavření dohody dodavatele a odběratele na využití elektronické platformy pro uzavření „zbožových smluv“, není s přihlédnutím k aktuální praxi v povinné písemné formě nutné.

V souvislosti s uvedeným lze doplnit, že jiná situace může za určitých okolností nastat v případě, že při kontraktaci mezi smluvními stranami se jedná například o dohodu o využití elektronické výměny dat - *Electronic Data Interchange* („EDI“) - prostřednictvím příslušného standardizovaného protokolu využívaného obchodním segmentem - standard EANCOM (respektive v národním prostředí EANCOM D.01B), která by se týkala jednotlivých realizačních smluv o koupi zboží, tedy víceméně zpráv typu ORDERS, případně dalších souvisejících potvrzovacích protokolů.

EDI je ze strany odběratele často prezentováno jako služba (z pohledu dozorového orgánu se jedná o tzv. související službu) a bývá často spojeno s požadavkem odběratele na platbu odměny ze strany dodavatele za její využití.

Z pohledu Úřadu se při zpoplatněném provozu EDI mezi smluvními stranami jedná o službu související s prodejem zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků, **tudíž požadavek písemnosti musí v případě dohody smluvních stran o její aktivaci zůstat zachován** (například již z důvodu určení, které typy standardizovaných zpráv budou obchodními partnery využívány), přestože by tato část komplexního kontraktačního procesu mezi dodavatelem a odběratelem mohla být považována za předkontraktační fázi k tzv. realizačním zbožovým smlouvám.

21 <https://www.uohs.cz/cs/vyznamna-trzni-sila/metodicka-cinnost.html>

22 <https://uohs.gov.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>

5. Služby související s prodejem zemědělských a potravinářských výrobků

Pojem *související služby* byl obsažen již v předposlední novele zákona o významné tržní síle z roku 2016 („ZVTS 2016“), viz § 1 odst. 1. písm. a) ZVTS 2016.²³ V ustanovení § 4 odst. 2 písm. c) (ZVTS 2016) je již pro *služby související* (ve znění ZVTS 2016 „s nákupem a prodejem potravin“) uváděn požadavek určení způsobu spolupráce, předmětu, rozsahu, způsobu a doby plnění, včetně výše ceny nebo způsobu jejího určení. Možný rozsah a výše plnění byly do vydání usnesení Ústavního soudu ČR Pl. ÚS 30/16 také silně omezeny hranicí 3 % za ukončené účetní období ze vzájemných ročních tržeb dodavatele a odběratele.

Toto omezení v možném rozsahu plnění vedlo do vydání výše zmíněného usnesení ÚS k restriktivnímu upřednostnění tzv. „marketingových služeb“ a jejich primárnímu zařazení jako *služby související* na úkor dalších možných služeb, které byly v dodavatelsko-odběratelském řetězci poskytovány a úzce s ním souvisejí, například s logistickými službami.

Po transpoziční novele 2023 byl požadavek na specifikaci *související služby* částečně rozšířen a postulován předmětem, rozsahem, cenou, způsobem jejího určení, způsobem úhrady, dobou splatnosti, odhadem nákladů a podkladem, na jehož základě odběratel s významnou tržní silou k takovému odhadu dospěl.

Jak již bylo nastíněno, *služby související* s prodejem zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků nalézáme v rámci celého zemědělsko-potravinářského řetězce, včetně velkoobchodního a maloobchodního prodeje. Zpravidla se jedná o služby marketingové, účetní – například různé formy centrálního zúčtování dodavatelských pohledávek, včetně opravných daňových dokladů, category management, merchandising, služby poskytování dat, logistické služby, respektive i poskytování softwarových služeb. Následující část textu se tak bude věnovat stručnému nastínění možných forem určujících prvků souvisejících služeb vedoucích k naplnění základních požadavků kladených na jejich specifikaci zákonem o významné tržní síle.

Stěžejním bodem naplnění požadavků zákona o významné tržní síle se tak stává detailní rozpis ukazatelů, podle kterých je možné jednoznačně určit cenu *související služby*. V případě logistiky se setkáváme se samotnou přepravou, ale také například se službou skladování. V případě přepravy může být cena služby například určena vzdáleností (km), zde je možné vycházet z přesné vzdálenosti nebo také z určení podle schématu pásem („od x km do y km“). Dalším možným ukazatelem ve spojení s určením ceny závislém na vzdálenosti může být zátěž (kg) nebo ložná plocha (paleta, přepravní box). Služba skladování bude určena především poskytovanou plochou (m², paletové místo) a dobou uskladnění, ale také například požadovanou teplotou pro skladování zboží. Dalšími položkami může být cena za úkony spojené se skladováním, jako je například příjem zboží, nachystání zboží k další expedici. Jednou z dalších nabízených služeb ve spojitosti s logistikou je možnost využití webových portálů či aplikací pro tzv. „časová okna“, tedy rezervaci termínu pro příjem zboží odběratelem.

Služba tzv. „merchandisingu“ představuje komplexní péči o vystavené zboží v prodejních prostorách. Přestože hlavním cílem merchandisingu je podpora prodeje, v praxi zahrnuje řadu úkonů zaměřených na „údržbu“ regálů, tj. udržení dostupnosti a prezentaci zboží na prodejním místě. Jeho cena může být například určována časem pracovníka vykonávajícího službu nebo počtem „zalistovaných výrobků“, o které pracovník merchandisingu v prodejních prostorách pečuje.

²³ Srov. ale například § 4 odst. 2 písm. c) (ZVTS 2016) „uplatňování nebo získávání jakékoli platby nebo slevy, jejíž výše, předmět a rozsah poskytovaného protiplnění za tuto platbu nebo slevu nebyly písemně sjednány před dodáním potravin nebo poskytnutím služeb, ke kterým se platba nebo sleva vztahuje.“

V případě nákupních aliancí (nebo samozřejmě i aliancí dodavatelů) se setkáváme s různými formami centrálního účtování, zde je možné se setkat například s garancí plateb formou pojištění, která je cenově vázána finančním objemem garantovaného plnění za odběratele.

Marketingové služby mohou zahrnovat „klasickou formu“ využití tiskových médií pro propagaci zboží (převážně tzv. „akční letáky“), kde rozhodující faktor k určení ceny může představovat rozměr „okna“ pro promované zboží, četnost, náklad, pokrytí, forma prodejního formátu a podobně. Formou marketingu je dále také prezentace produktů v obchodních prostorách nebo i mimo obchodní prostory. Sem patří tzv. „ochutnávky“, které konečnému spotřebiteli umožňují seznámení se s produktem a nejpodstatnějším určujícím faktorem může v jejich případě být čas a četnost.

Marketing na webových platformách se může vztahovat na tzv. „banery“, u nichž faktorem určení ceny může být jejich forma (vertikální/horizontální) a doba trvání služby.

Závěrem je možné shrnout, že v textu uvedené specifikace představují alespoň základní formu možného určení ceny za služby související s prodejem zemědělských a potravinářských produktů a mohou napomoci k určení rozsahu služby v míře požadované zákonem.

6. Letáková akce jako marketingová služba a sleva na zemědělské produkty a potravinářské výrobky do nákupní akce

Letákovou akci lze jako marketingový nástroj považovat za součást nákupní akce, která je upravena v § 3b odst. 1 písm. d) ZVTS. Zákon ji kvalifikuje jako službu související s prodejem zemědělských produktů a potravinářských výrobků, jejímž účelem je podpora prodeje prostřednictvím propagace. Podstatou této služby je vytvoření marketingového efektu, nikoli dodání hmotného statku.

Zákon vyžaduje, aby podmínky nákupní akce byly sjednány písemně a obsahovaly minimálně: specifikaci akce (předmět, rozsah, způsob realizace), odhadované množství výrobků, které budou dostupné v rámci akce, kupní cenu za tyto výrobky, včetně případných slev, a dobu trvání akce. Tyto náležitosti mají zásadní význam pro transparentnost a předvídatelnost obchodního vztahu. Zákon používá pojmy „nákupní akce“ a „propagační akce“ jako synonyma, přičemž propagační akce je chápána jako akce spojená se slevou na specifické množství výrobků s cílem zvýšit jejich prodej.

Na rozdíl od obecného marketingu, který zahrnuje komplexní strategii uvedení zboží na trh (včetně průzkumu trhu, marketingového plánu, reklamy v médiích), je letáková akce konkrétní, časově omezená forma propagace, realizovaná typicky prostřednictvím tištěných nebo elektronických letáků distribuovaných zákazníkům. Právní úprava zdůrazňuje, že služba musí být poskytována za přiměřenou a nediskriminační úplatu a její podmínky musí být sjednány předem. Pokud odběratel požaduje úhradu nákladů na letákovou akci, aniž by byly splněny zákonné náležitosti (zejména přesné určení období a odhad množství výrobků), jedná se o nekalou obchodní praktiku ve smyslu § 4 odst. 2 písm. u) ZVTS. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve svých stanoviscích opakovaně zdůrazňuje, že tyto údaje jsou pro dodavatele klíčové z hlediska plánování výroby a skladových zásob.

Podle § 3b odst. 1 písm. d) zákona o významné tržní síle je nákupní akce (v praxi označovaná jako propagační či letáková akce) službou související s prodejem zemědělských produktů a potravinářských výrobků. Smyslem požadavků na tuto službu je zajistit transparentnost a předvídatelnost obchodního vztahu. Letáková akce je typicky realizována formou tištěných nebo elektronických materiálů distribuovaných zákazníkům, v nichž jsou (především konečnému spotřebiteli) prezentovány vybrané produkty za zvýhodněné ceny.

Sleva je jednoznačně nástrojem odlišným od marketingové služby. Podle § 3b odst. 1 písm. a) ZVTS musí být sleva sjednána písemně a její podmínky musí být transparentní. Sleva představuje cenové zvýhodnění, které dodavatel poskytuje odběrateli při splnění předem stanovených podmínek. V kontextu letákových akcí se jedná o snížení kupní ceny zemědělských výrobků a potravinářských produktů zařazených do akce, přičemž sleva může být uplatněna různými způsoby: množstevní sleva – za odběr většího množství zboží, která reflektuje úspory z rozsahu; sleva navázaná na promoční akci – sleva na zboží skutečně prodané v rámci akce apod.

Jak již bylo uvedeno, zákon zakazuje sjednávání slev bez písemné dohody a bez přiměřeného protiplnění (§ 4 odst. 2 písm. b) ZVTS). Sleva musí být sjednána tak, aby byla zřejmá její výše, podmínky uplatnění a způsob promítnutí do konečné kupní ceny. U promočních akcí je nezbytné, aby smlouva obsahovala nejen výši slevy, ale i časový rámec akce a odhadované množství výrobků. Nesplnění těchto požadavků může vést k naplnění skutkové podstaty nekalé obchodní praktiky. Prakticky se sleva uplatňuje dvěma způsoby: ex ante – sleva je promítnuta do faktury již při dodání zboží; ex post – sleva je vyúčtována po skončení akce na základě skutečného objemu prodaného zboží (např. formou dobropisu). Tento postup

je přípustný pouze tehdy, pokud byl sjednán předem a písemně. Taková sleva nesmí být nicméně zneužívána k dodatečnému snižování ceny bez souhlasu dodavatele. Každá sleva musí být ekonomicky odůvodněná, přiměřená a nesmí mít diskriminační charakter.

Rozdíl mezi marketingovou službou a slevou je zásadní z hlediska právního režimu, ekonomického účelu i praktického dopadu na smluvní vztahy. Zásadní rozdíly jsou uvedeny v níže připojené tabulce:

	Povaha	Účel	Právní režim	Rizika
Marketingová služba (akce)	Hmotné i nehmotné plnění (propagace)	Zvýšení viditelnosti produktu	§ 3b odst. 1 písm. d) ZVTS	Fiktivní služby, podmiňování dodávek
Sleva na potraviny	Cenové zvýhodnění	Motivace k odběru zboží	§ 3b odst. 1 písm. a) ZVTS	Skryté slevy, diskriminace dodavatelů

Správné rozlišování mezi marketingovou službou v podobě letákové akce a slevou na zboží poskytované do letákové akce obchodníkovi (odběrateli) je nezbytné pro dodržování zákonných požadavků, ochranu dodavatelů a transparentnost trhu. Marketingová služba představuje plnění, které musí být sjednáno (písemně) za přiměřenou úplatu, zatímco sleva je cenovým zvýhodněním, jež musí být sjednáno písemně a transparentně. Oba nástroje mají odlišný právní režim, účel a ekonomický dopad. Nesprávné nastavení smluvních podmínek může vést k porušení zákona a k naplnění skutkových podstat nekalých obchodních praktik.

7. Investor a počítání výše ročního obratu podle zákona o významné tržní síle

Tato kapitola informačního listu vysvětluje, kdo je „investor“ ve smyslu § 3a odst. 3 písm. e) zákona o významné tržní síle a jak se jeho postavení promítá do výpočtu ročního obratu podle § 3a ZVTS. Klíčové je odlišení investora od partnerského a propojeného podniku, protože to určuje, zda se obrat investora započítává do obratu posuzovaného podniku.

Definice investora podle § 3a odst. 3 písm. e) ZVTS

Investor je osoba nebo subjekt, který investuje vlastní kapitál do podniků a splňuje podmínky stanovené ZVTS. Zákon výslovně uvádí následující okruhy investorů: (i) veřejná investiční společnost, společnost rizikového kapitálu, jednatelce či skupina jednotlivců (typicky tzv. business angels) investující do nekótovaných podniků za podmínky, že jejich celková investice do stejného podniku nepřekročí 1 250 000 EUR²⁴; (ii) univerzita nebo neziskové výzkumné středisko; (iii) institucionální investor včetně fondů pro regionální rozvoj; (iv) obec s ročním rozpočtem nižším než 10 milionů EUR a s méně než 5 000 obyvateli.

Podmínky, které musí investor splnit (nepropojenost a nepůsobení rozhodujícího vlivu)

Aby byl subjekt považován za investora, nesmí být s dotčeným podnikem propojen podle § 3a odst. 3 písm. d) ZVTS a nesmí uplatňovat rozhodující vliv na řízení podniku.

Za rozhodující vliv se považuje zejména (i) většina hlasovacích práv; (ii) právo jmenovat nebo odvolávat většinu členů orgánů; (iii) právo uplatňovat rozhodující vliv podle smlouvy nebo zakladatelského jednání; (iv) možnost prosazovat rozhodující vliv jednáním ve shodě s jinými společníky.

Naopak běžný výkon majetkových práv společníka nebo člena (hlasování v rámci ochrany investice, podíl na zisku, právo na informace, kontrola účetní závěrky) sám o sobě rozhodující vliv nezakládá.

Rozhodující vliv může mít i nepřímou povahu (např. přes ovládající nebo ovládané osoby, akcionářské dohody, právo veta na klíčové strategické kroky).

Vliv naplnění definice investora na výpočet ročního obratu

Pokud subjekt splňuje definici investora a není propojen, obrat investora se do obratu podniku nezahrnuje a roční obrat se určuje výhradně z tržeb daného (nezávislého) podniku. Pokud je subjekt partnerským podnikem, připočítá se poměrná část obratu dle podílu. Pokud je propojeným podnikem, připočítává se 100 % obratu propojených podniků.

Příklady

- A) Investiční fond poskytne kapitál startupu (nekótovanému podniku), ale nezasahuje do jeho řízení – investor se do obratu startupu nezahrnuje.
- B) Jednatelce (*business angel*) investuje do nekótovaného podniku a jeho celková investice do stejného podniku nepřekročí 1 250 000 EUR; nezapojuje se do řízení – investor se do obratu podniku nezahrnuje.
- C) Banka drží menšinový podíl v akciích jako čistě portfolio investici, nemá zástupce v orgánech, neuplatňuje rozhodující vliv – roční obrat banky se nezahrnuje.

24 Částka 1 250 000 EUR odpovídá českému znění doporučení Komise 2003/361/ES o definici MSP, které ZVTS zohledňuje.

- D) Holdingová společnost má minoritní podíl, ale právo jmenovat ředitele – jde o propojení, zahrnuje se 100 % obratu.
- E) Skupina jednotlivců koordinuje obchodní strategii podniku jednáním ve shodě a její celková investice přesáhla 1 250 000 EUR – jde o propojení, zahrnuje se 100 % obratu.
- F) Obchodní společnost nebo družstvo zabývající se výrobou zemědělských produktů a potravinářských výrobků vlastní přímý 33% podíl na základním kapitálu ve zpracovatelském podniku, jednáním ve shodě s jinými společníky nebo členy uplatňují ve zpracovatelském podniku rozhodující vliv – obchodní společnost nebo družstvo nepředstavuje žádného z investorů uvedených v části 2. výše a uplatňuje rozhodující vliv ve zpracovatelském podniku prostřednictvím jednáním ve shodě uvedené v části 3. bod (iv) výše – jedná se o propojené podniky, připočte se 100 % obratu obchodní společnosti nebo družstva k ročnímu obratu zpracovatelského podniku.
- G) Univerzita²⁵ investovala do *spin-off* podniku (za účelem uvedení výsledků výzkumu a vývoje provedeného univerzitou na trh – např. geneticky modifikovaná osiva nebo krmiva pro domácí zvířata), univerzita se neúčastní řízení *spin-off* podniku, s jejím podílem není spojena většina hlasovacích práv, nemá právo jmenovat nebo odvolávat žádného z členů správního, řídicího a dozorčího orgánu *spin-off* podniku, nemá právo uplatňovat rozhodující vliv ve *spin-off* podniku, a to ani v důsledku jednání ve shodě s jinými společníky nebo členy, nepověřila zástupce *spin-off* podniku účastí na řízení klíčových činností univerzity, nepřevodila na *spin-off* podnik některé ze svých činností (např. v oblasti výzkumu a vývoje, správy ICT) a nevyužívá pro potřeby svých činností např. bankovní účty *spin-off* podniku – univerzita se do ročního obratu *spin-off* podniku nezahrnuje.
- H) Investor s tzv. negativní kontrolou (právo veta na zásadní rozhodnutí, např. schválení rozpočtu, změna obchodního modelu → fakticky se podílí na řízení) – jde o propojení, zahrnuje se 100 % obratu.

Doporučení pro investory a podniky

- Vyhnout se ujednáním, která zakládají rozhodující vliv (právo jmenovat většinu členů orgánů, veto na klíčová rozhodnutí).
- Při investicích jednotlivců/skupin jednotlivců do nekótovaných podniků sledovat limit 1 250 000 EUR do jednoho podniku.
- Jasně vymezit, že jde o portfolio investici bez účasti na řízení; nezaujímat místa v orgánech podniku, pokud cílem je zachovat postavení investora.
- Předem provést analýzu, zda vztah nezakládá partnerský či propojený podnik, a jaké dopady to má na výpočet obratu podle ZVTS.

Shrnutí

Postavení investora podle § 3a odst. 3 písm. e) ZVTS je klíčové pro to, zda se jeho obrat zahrnuje do obratu posuzovaného podniku. Rozhodující je absence propojení a neexistence rozhodujícího vlivu. Při jejich splnění se obrat investora do výpočtu nezahrnuje; při jejich porušení se obrat připočítává (poměrně u partnerských, zcela u propojených podniků).

Metodika výpočtu ročního obratu (doplňek)

Nezávislý podnik: roční obrat = tržby tohoto podniku podle účetních předpisů. *Partnerské podniky*: připočtení poměrné části jejich obratu dle podílu k obratu posuzovaného podniku. *Propojené podniky*: připočtení 100 % jejich obratu. Při posuzování se vychází z poslední uzavřené účetní závěrky.

25 Vysoká škola uvedená v zákoně č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

8. Vynucení již není materiálním znakem nekalé obchodní praktiky – souhlas dodavatele s nekalou obchodní praktikou nevylučuje její protiprávnost

V nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 30/16, ze dne 7. 4. 2020²⁶ (dále též „**Nález**“), který obsahuje interpretaci jednotlivých ustanovení ZVTS ve znění zákona č. 50/2016 Sb., Ústavní soud judikoval, že mezi **materiální znaky** zákazu zneužití významné tržní síly patří **vynucení si** příslušné výhody a absence spravedlivého důvodu.²⁷

Ústavní soud přitom vycházel ze znění § 4 odst. 1 zakazujícího zneužití významné tržní síly a § 3 odst. 1 obsahujícího definici pojmu významná tržní síla; podle citovaného ustanovení platilo, že se jedná o „*takové postavení odběratele, v jehož důsledku si odběratel může vynutit bez spravedlivého důvodu výhodu vůči dodavatelům v souvislosti s nákupem potravin nebo přijímáním nebo poskytováním služeb s nákupem nebo prodejem potravin souvisejících*“. Interpretaci těchto dvou ustanovení došel Ústavní soud k závěru, že „*pro posouzení „významnosti“ tržní síly je pak určující způsobilost dosáhnout zakázaného následku, což znamená možnost odběratele „vynutit si“ jednostranně „výhodu“ vůči dodavatelům „bez spravedlivého důvodu*“.²⁸ Obrátové kritérium 5 mld. Kč na straně odběratele, zakotvené v domněnce obsažené v § 3 odst. 4 považoval Ústavní soud „*za součást definice významné tržní síly, jež umožňuje odběratelům zjistit, zda se na ně vztahují povinnosti podle napadeného zákona*“.²⁹

Novelou č. 359/2022 Sb. došlo k transpozici UTP směrnice 2019/633 do ZVTS a k celkové změně posuzování konceptu významné tržní síly.³⁰ Ze stávajícího znění § 3 odst. 1 zákona je zřejmé, že koncept významné tržní síly je relativní, tj. že se posuzuje individuálně vztah odběratele a každého jeho dodavatele a že v případě, kdy je odběratel ve vyšším obrátovém pásmu než příslušný dodavatel,³¹ pak vůči takovému dodavateli zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků³² disponuje odběratel významnou tržní silou.

Počínaje dnem 1. 1. 2023 zákon o významné tržní síle neobsahuje žádné ustanovení, z něhož by se dalo dovodit, že existence významné tržní síly vyžaduje znak vynucení. Znak vynucení není obsažen ani u žádné nekalé obchodní praktiky, jejichž výčet je obsažen v § 4 odst. 2 a 3 zákona o významné tržní síle. Rovněž § 8 odst. 1 písm. a), který konstatuje, že „*odběratel s významnou tržní silou se dopustí přestupku tím, že použije nekalou obchodní praktiku podle § 4 odst. 2 a 3*“ neobsahuje znak vynucení.

Ze shora uvedeného je zřejmé, že vynucení již nadále není materiálním znakem přestupku spáchaného použitím nekalé obchodní praktiky uvedené v § 4 odst. 2 a 3 zákona.

Vodítkem při posuzování společenské škodlivosti³³ coby materiálního znaku přestupku nekalé obchodní praktiky podle ZVTS je pro Úřad rovněž judikatura Nejvyššího správního soudu, podle které „*...jednání, jehož formální znaky jsou označeny zákonem za přestupek, naplňuje v běžně se vyskytujících případech materiální znak přestupku, neboť porušuje či ohrožuje určitý zájem společnosti. [...] Pokud se k okolnostem*

26 https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2020/Pl_US_30_16_vcetne_disentu_na_web.pdf

27 Srov. odst. 70 Nálezu.

28 Srov. odst. 68 a 69 Nálezu.

29 Srov. odst. 71 Nálezu.

30 Tímto zákonem došlo i ke změně názvu zákona č. 395/2009 Sb., který se před změnou jmenoval zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití.

31 Srov. § 3 odst. 1 písm. a) až f) ZVTS.

32 Zemědělské produkty a potravinářské výrobky jsou definovány v § 2 písm. e) ZVTS.

33 Srov. § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

jednání, jež naplní formální znaky skutkové podstaty přestupku, přidruží takové další významné okolnosti, které vylučují, aby takovým jednáním byl porušen nebo ohrožen právem chráněný zájem společnosti, nedojde k naplnění materiálního znaku přestupku a takové jednání potom nemůže být označeno za přestupek“.³⁴

Z citovaného rozsudku je zřejmé, že pakliže určité protiprávní jednání odběratele s významnou tržní silou naplní všechny formální znaky nekalé obchodní praktiky uvedené v některé ze skutkových podstat obsažených v § 4 odst. 2 nebo 3 ZVTS a současně nebude dána žádná významná okolnost, která by vylučovala, že takovým jednáním byl porušen nebo ohrožen zájem chráněný zákonem o významné tržní síle, pak bude vedle formálního znaku naplněn rovněž materiální znak příslušného přestupku nekalé obchodní praktiky.

Úřad se ve své praxi rovněž setkává s případy, kdy někteří odběratelé-účastníci správního řízení namítají, že k posuzovanému jednání, ve kterém Úřad spatřuje spáchání přestupku, došlo z iniciativy příslušného dodavatele, s jeho souhlasem, anebo, že příslušný dodavatel má z něj také materiální prospěch.

K této námitce je třeba uvést, že případná dohoda odběratele s významnou tržní silou a jeho dodavatele o jednání, které naplňuje formální znaky nekalé obchodní praktiky, například delší lhůty splatnosti kupní ceny (dohoda může zahrnovat i případnou kompenzaci delších lhůt splatnosti) není podle ZVTS ani podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „přestupkový zákon“), považována za okolnost vylučující protiprávnost odběratele s významnou tržní silou za porušení zákona o významné tržní síle. Okolnosti vylučující protiprávnost přestupku jsou uvedeny v § 24 až § 28 přestupkového zákona s tím, že podle § 9 odst. 6 ZVTS je v případech porušení ZVTS výslovně vyloučeno svolení poškozeného uvedené v § 26 přestupkového zákona jako okolnost vylučující protiprávnost.

34 Srov. rozsudek NSS č. j. č. j. 5 As 104/2008 – 45 ze dne 14. 12. 2009.

INFORMAČNÍ LIST 1/2026

ÚŘAD
PRO OCHRANU
HOSPODÁŘSKÉ
SOUTĚŽE